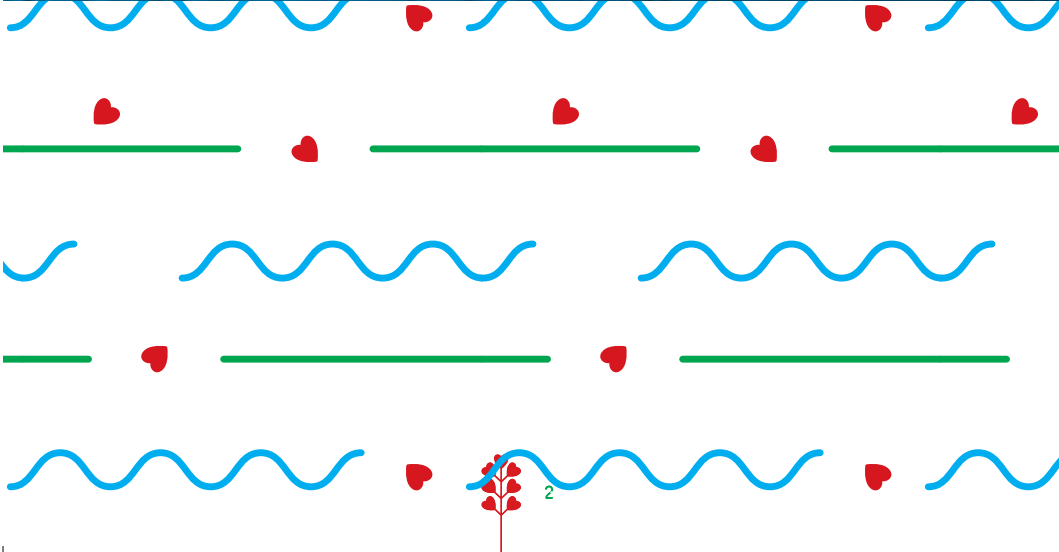
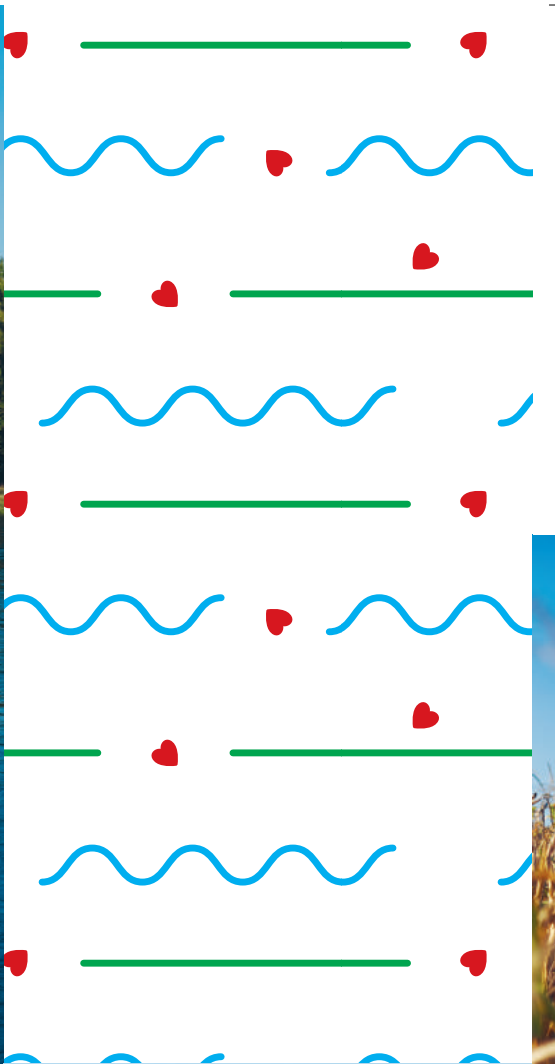

Turistička
zajednica
područja
"Središnja
Podravina"

2017.

Dragi putnici, predragi nam gosti,

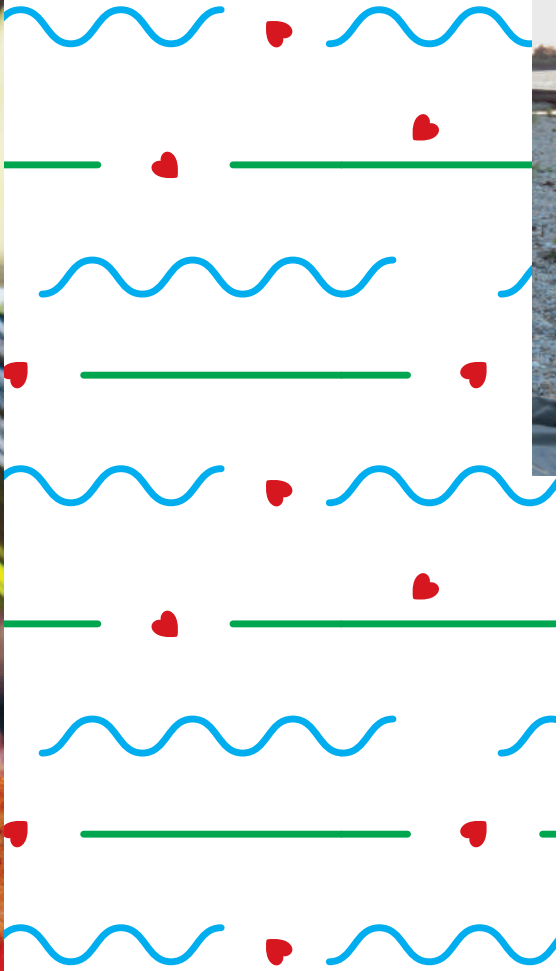
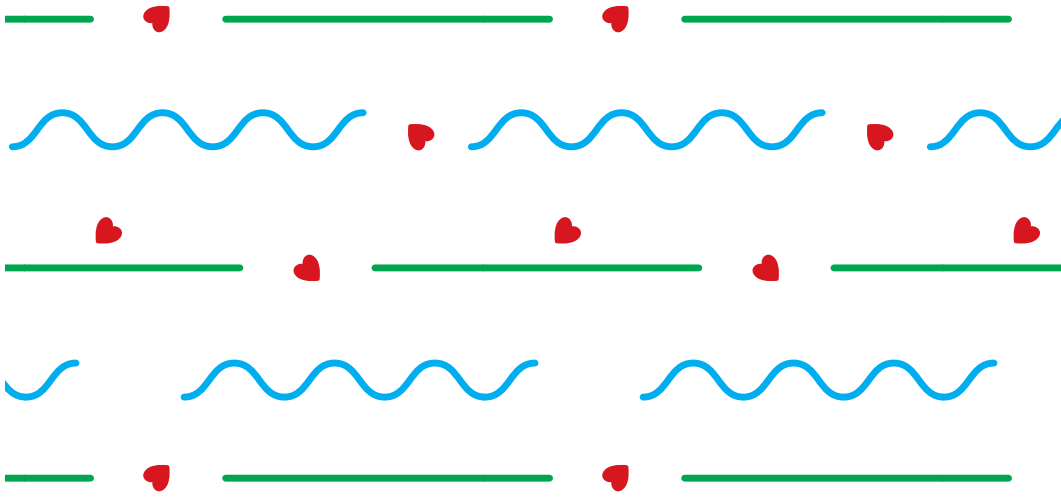

Pozdravljamo vas na početku jednog lijepog druženja i nadamo se da će vam boravak u našem kraju zagrijati srca, upravo onako kako uvijek grije naša, snažno poput najdražeg zagrljaja. Naše druženje započet ćemo, a kako drugačije nego pjesmom – jezikom koje svako srce razumije:

**'Pokraj vode Drave, ravna Podravina
Zemla vodoplavna - nama domovina.
Nju otava bujna i detela krati
Lari od koruze i ženice klari.
Podravina ravna s krovimi črlenim
I žotimi plati - najdraža ri meni. "**

Snažni su osjećaji, koji stanovnike Podravine, ovog malenog komadića raja zemaljskog, vežu uz dom. Svoju opijenost Podravinom u ove je stihove lirski pretočio **Dubravko Ivančan**, a generacije žitelja Podravine osjećaju kao da su ih sami spjevali jer dijele istu snagu emocija. Pjesmu su prekrasno interpretirale **Ladarice**, a popularizirala poznata serija **Gruntočani** koja je i danas, nakon toliko dugo vremena rado gledana. Kadrovi za seriju snimani su upravo kod nas, u Podravini. Iako je Podravina geografski puno raskošnija i šira, mi ćemo se ovdje posvetiti području koje pripada **Turističkoj zajednici područja "Središnja Podravina"**. Općinama **Drnje, Gola, Hlebine, Legrad, Molve, Novigrad Podravski** i **Virje**, prekrasnim kralušima koji krase Koprivničko – križevačku županiju. Srce i crvena boja najčešći su simboli vezani uz narodni vez, etno motive, arhitekturu i svakodnevni život. Zelenilo šuma, prekrasne blagorodne ravnice te osvježavajuće nježnoplavi motivi Drave, krase naš službeni logo kojim želimo dočarati bogatstvo narodne tradicije, svu raskošnu prirodnu ljepotu i toplinu žitelja *Središnje Podravine*. Obilato darivana blagoslovima svake vrste, središnja Podravina je kraj koji često posjećuju muze. Ovdje, na tako geografski malom prostoru susreće se obilje nadahnuća, darova prirode i ganuća svake vrste. Neka vam doživljaji gastronomije, dokolice, sportova na vodi i uz vodu, duge šetnje, vinogradi i klijeti, neprocjenjivo blago etnografskih zbirki, mnogobrojni ateljei, zbirke, galerije, nadaleko čuvena umjetnost naive, muzeji, bicikliranje označenim stazama, jahanje pitomih konja, promatranje ptica i drugih životinja u njihovom prirodnom okruženju, veseli zvuk

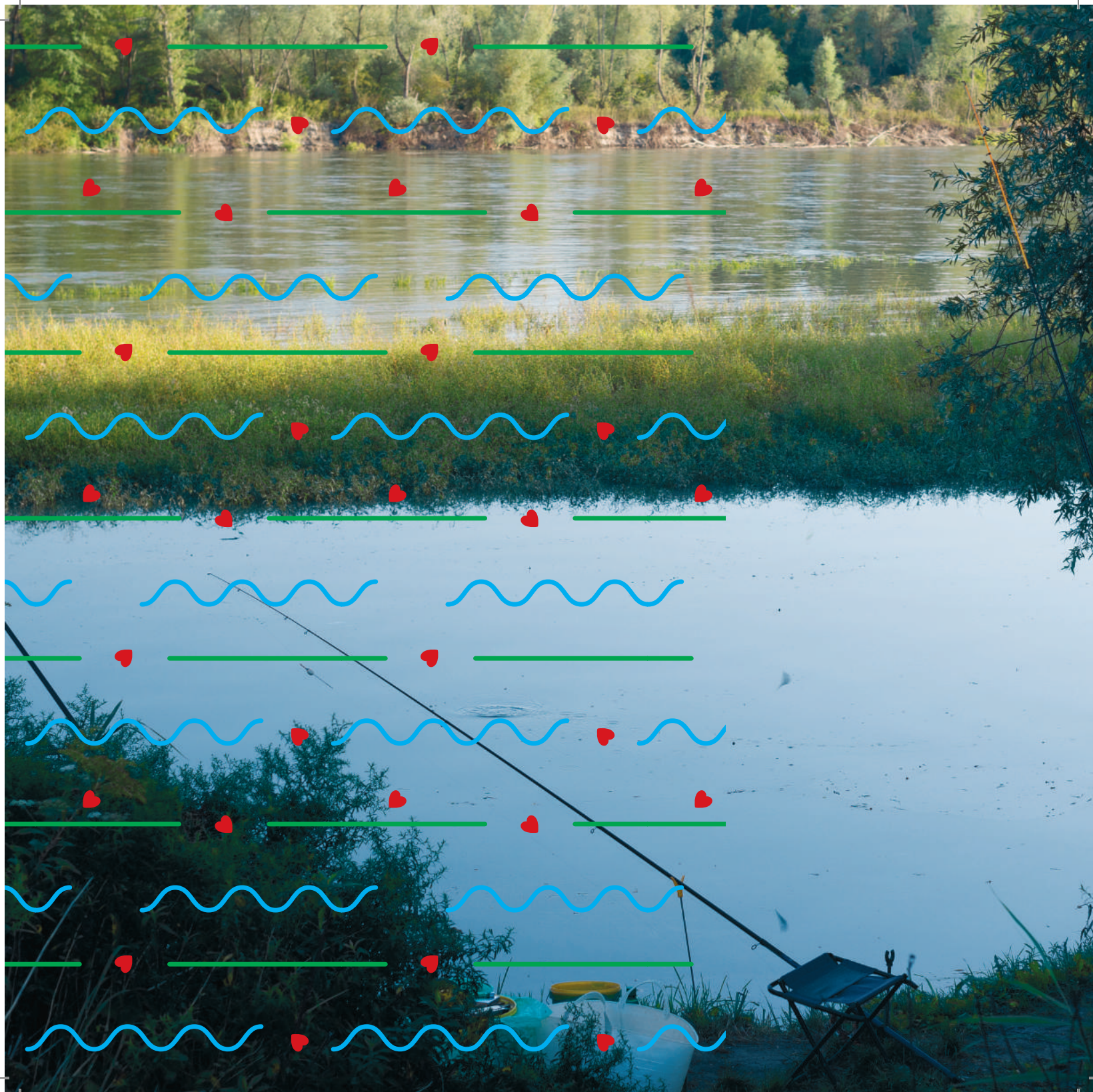

cimbala, uživanje u manifestacijama, kušanje opojnih vina, rakija i domaćih delicija, voćke netom ubrane s grane, mir i spokoj, tradicijske igre, plesovi kulturno-umjetničkih društava, rukotvorje kreativnih vrijednih ruku, brojne legende, priče, arheološka nalazišta, napuštena mjesta i još mnogo više od toga, budu tek djelić kojim smo vam odškrinuli vrata u svijet mira, spokoja i istinskog uživanja. Dozvolite da vam naša lijepa Podravina zagrije srce, napuni dušu i okrijepi tijelo. Ljubav kojom grije ponesite i dijelite još dugo, dugo svima... Jer, ljubav nam je svima potrebna da bi mogli živjeti i rasti.

Dobro nam došli u Središnju Podravinu!

Destinacije

Općina Drnje⁸

Općina Gola¹⁰

Općina Legrad¹²

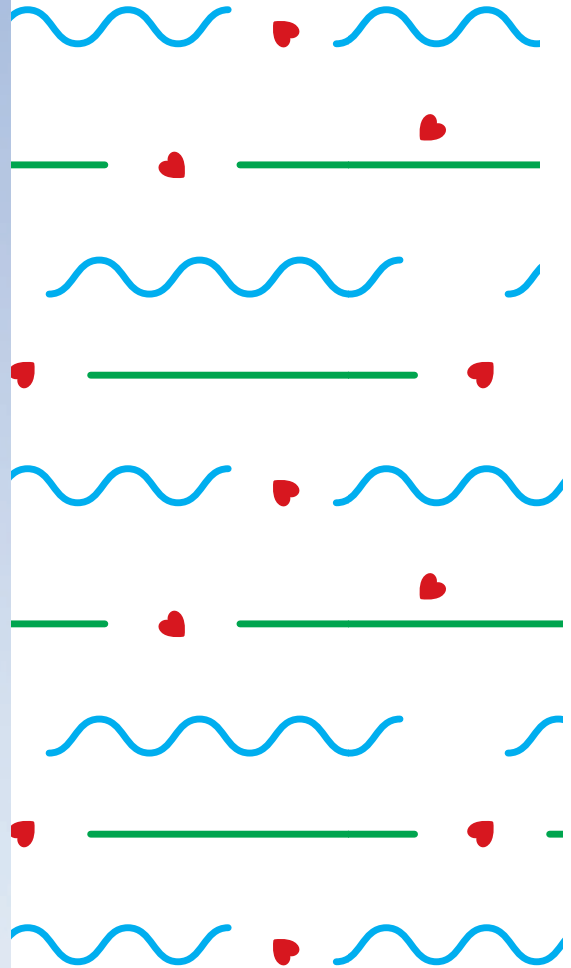
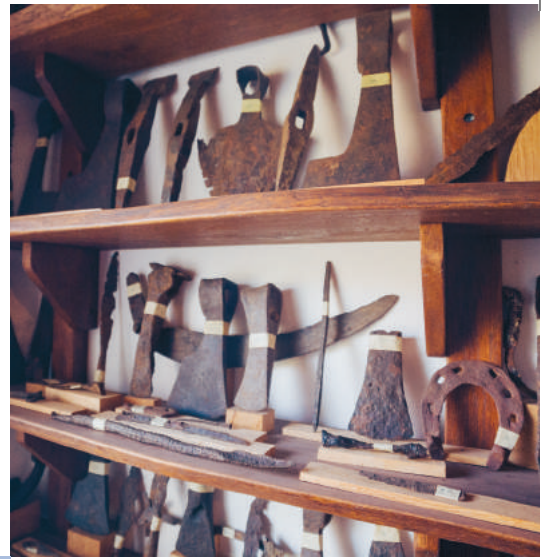
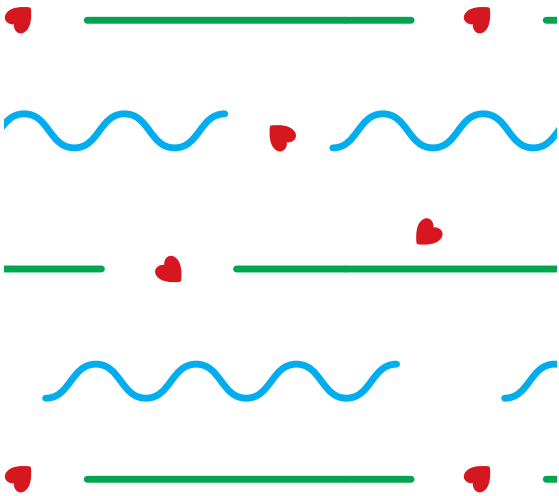
Općina Hlebine¹⁴

Općina Molve¹⁶

Općina Novigrad Podravski¹⁸

Općina Virje²⁰

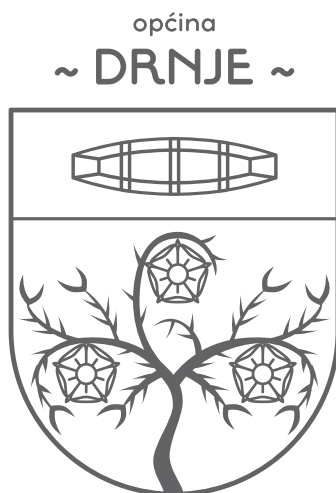

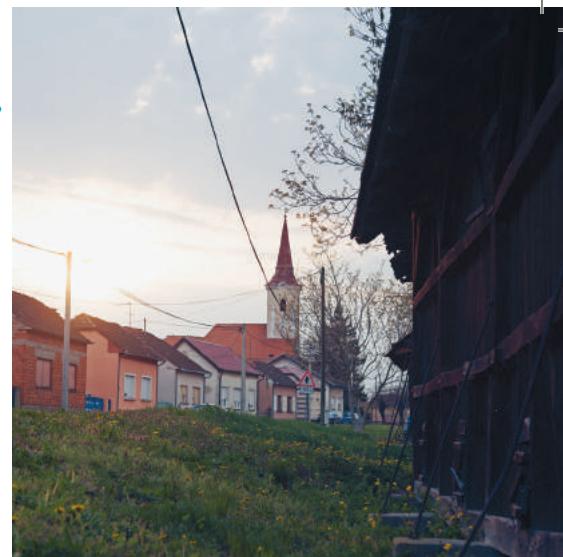

Čuvar zaboravljene prošlosti

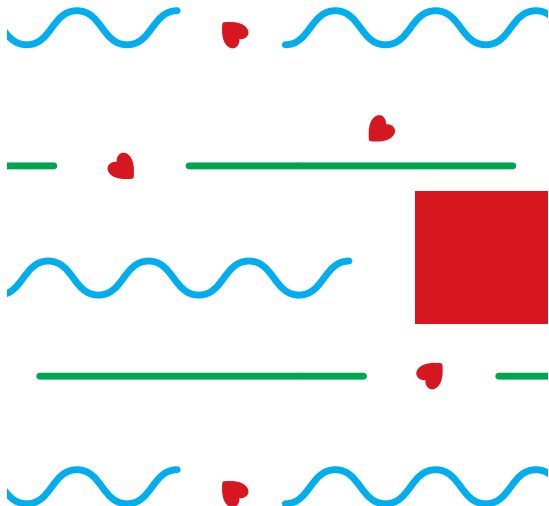

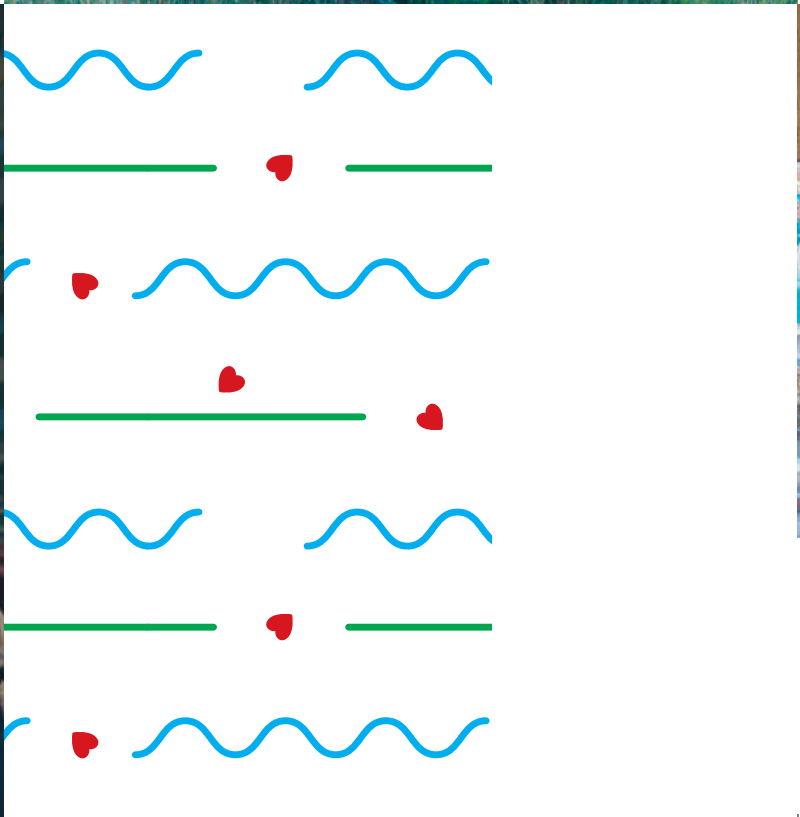
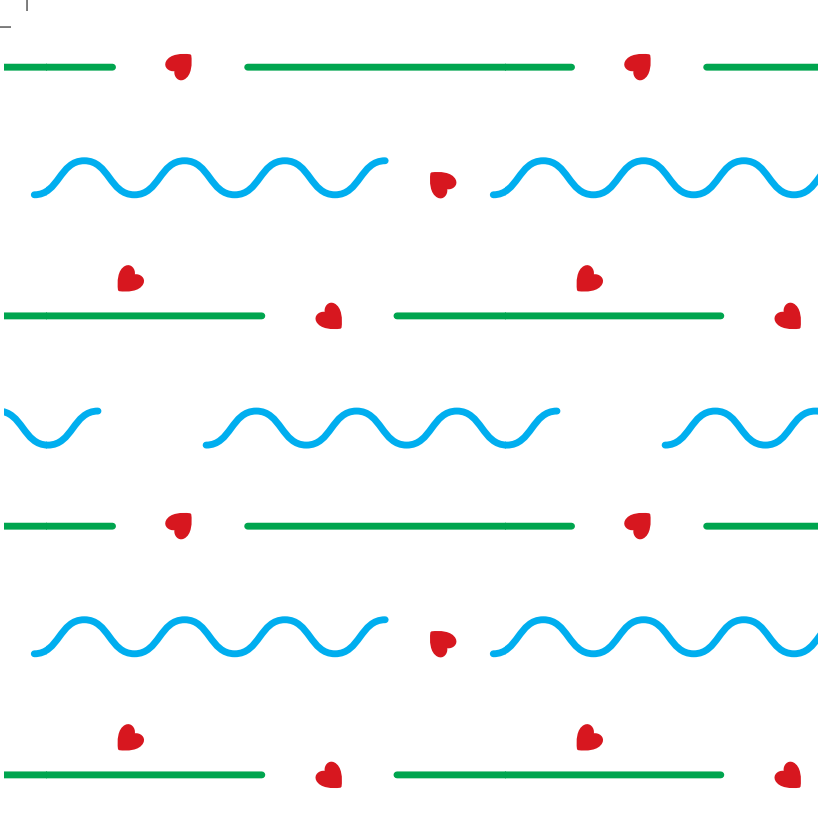
DRNJE
BOTOVO
TORČEC

Smješteno na važnoj međunarodnoj cesti Koprivnica – Drnje – Mađarska, mjesto je duge i bogate povijesti i prirodnih ljepota. Okolica obiluje arheološkim nalazištima koji datiraju još iz razdoblja starčevačke kulture (5000 – 4300 g. prije Krista), a vrijedni se predmeti čuvaju u lijepoj **etno i arheološkoj zbirci** u obližnjem Torčecu. Ovdje se mogu pronaći zanimljivi primjeri ruralne kulture i graditeljske baštine koje okružuje očuvana priroda i bogato kulturno naslijeđe. Primjerak jednog od najstarijih i najznačajnijih djela kajkavske književnosti potječe iz upravo Drnja. Posjetite prekrasnu **crkvu rođenja Blažene Djevice Marije**, poslušajte predaju o crkvi Svetog Jurja, o čudotvornom kipu i sajmovima na Đurdevo. Potražite lokacije na kojima su se snimali **Gruntovčani** i otkrijte tko je od mještana

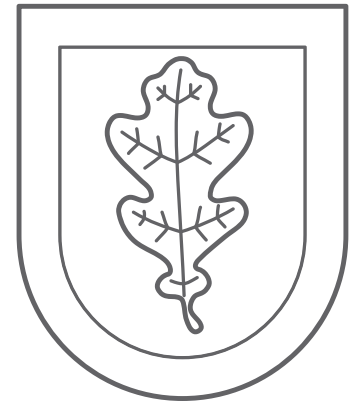

statirao u toj popularnoj seriji. Otkrijte poeziju drnjanskih pjesnika, uživajte u **etnografskim zbirkama**, posjetite maleni mlin i pilanu, okrijepite se u lijepom ambijentu pizzerije **Kavalir** na Botovu, osjetite puls u lokalnim krčmama ili se zasladite najboljim sladoledom čuvene slastičarnice **Diadora** u Drnju. Seoska idila živopisnih pejzaža prostire se sve do rijeke **Drave** i podravske rivijere, **jezera Joderice** na kojoj možete uživati u elegantnim kretnjama njenih stanovnika - labudova. Unajmite vikendicu. Uživajte u dokolici ili se uključite u brojne aktivnosti. Posjetite festivale, koncerte, sportska natjecanja, kazališne predstave i druge manifestacije, kojima Šoderica obiluje tijekom ljetnih mjeseci.

općina
~ GOLA ~

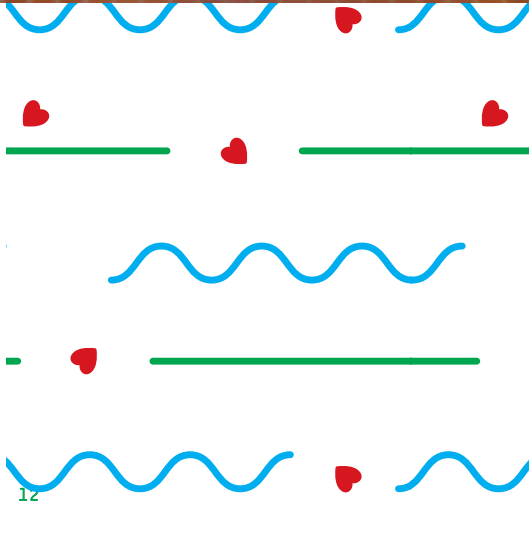
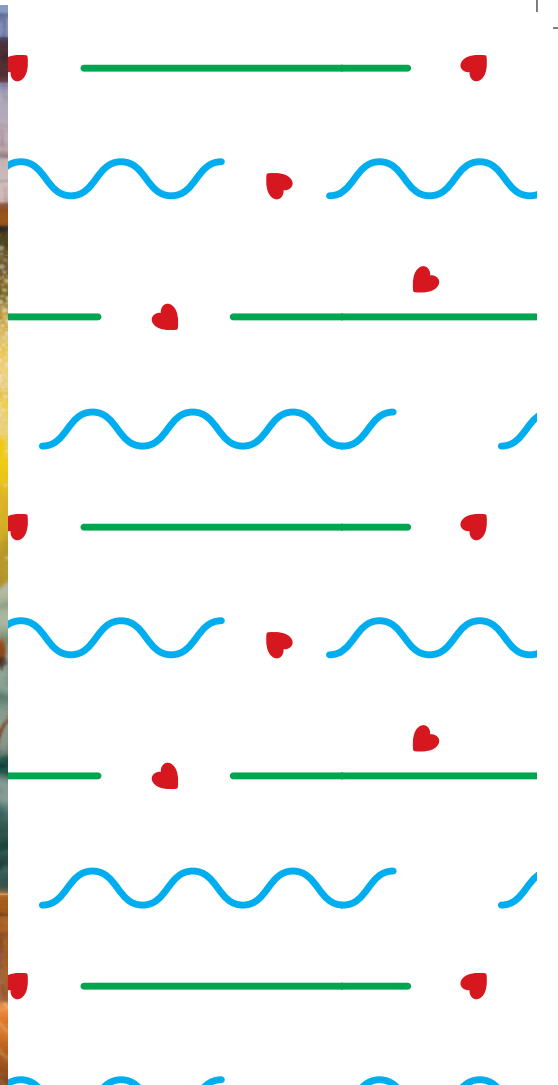

GOLA
GOTALOVO
NOVAČKA
OTOČKA
ŽDALA

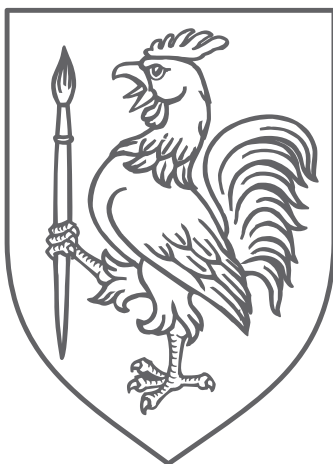
Mjesto očaravajućeg krajolika i vrijednih ljudi

Udobno smještena između lijeve obale rijeke Drave i granice s Republikom Mađarskom, Gola danas svojim posjetiteljima nudi autentičnost zaboravljenog hrvatskog sela, uživanje u miru i tišini očuvanih prirodnih krajolika sa mogućnošću relaksacije i rekreacije aktivnostima uz vode jezera i rijeke Drave. Gola svoje ime duguje svojim simpatičnim pernatim stanovnicima – rodama, kako ih nazivaju naši susjedi Mađari. Mještani su radišni i predani tradiciji stoga ne čudi da već godinama nose titulu **najboljih stočara u državi!** Svoje slobodno vrijeme provode u **ribolovu** ili aktivno sudjelujući u kulturno-umjetničkim društvima. Golu i njenu okolicu najbolje je istražiti na **biciklima**. Posjetite lijepe **seorske crkve**, pronađite idilični smještaj, pobjegnite od buke i gradske vreve u idilu **Ješkova**, gdje se održava **Međunarodni simpozij keramike** i **umjetničke radionice za djecu s poteškoćama u razvoju i osobe s invaliditetom**. Pridružite se likovnoj koloniji, posjetite **Eko vrt znamenitih Podravaca i rijeke Drave**, oduševite se prekrasnim djelima prekodravskih naivnih slikara u **galeriji Stara škola** i **galeriji Večenaj**, okušajte se u ribolovu, izgubite u tajnovitoj šumi **Repaž**, istražite zaboravljene ostatke dvorca **Pepelara**, **etno kuću Večenaj**, otkrijte brojne predaje i vjerovanja kojima je ovaj kraj bogat, biciklirajte biciklističkim rutama ili posjetite neku od lokalnih priredbi i uživajte u lokalnoj baštini.

općina
~ HLEBINE ~

HLEBINE
GABAJEVA GREDA

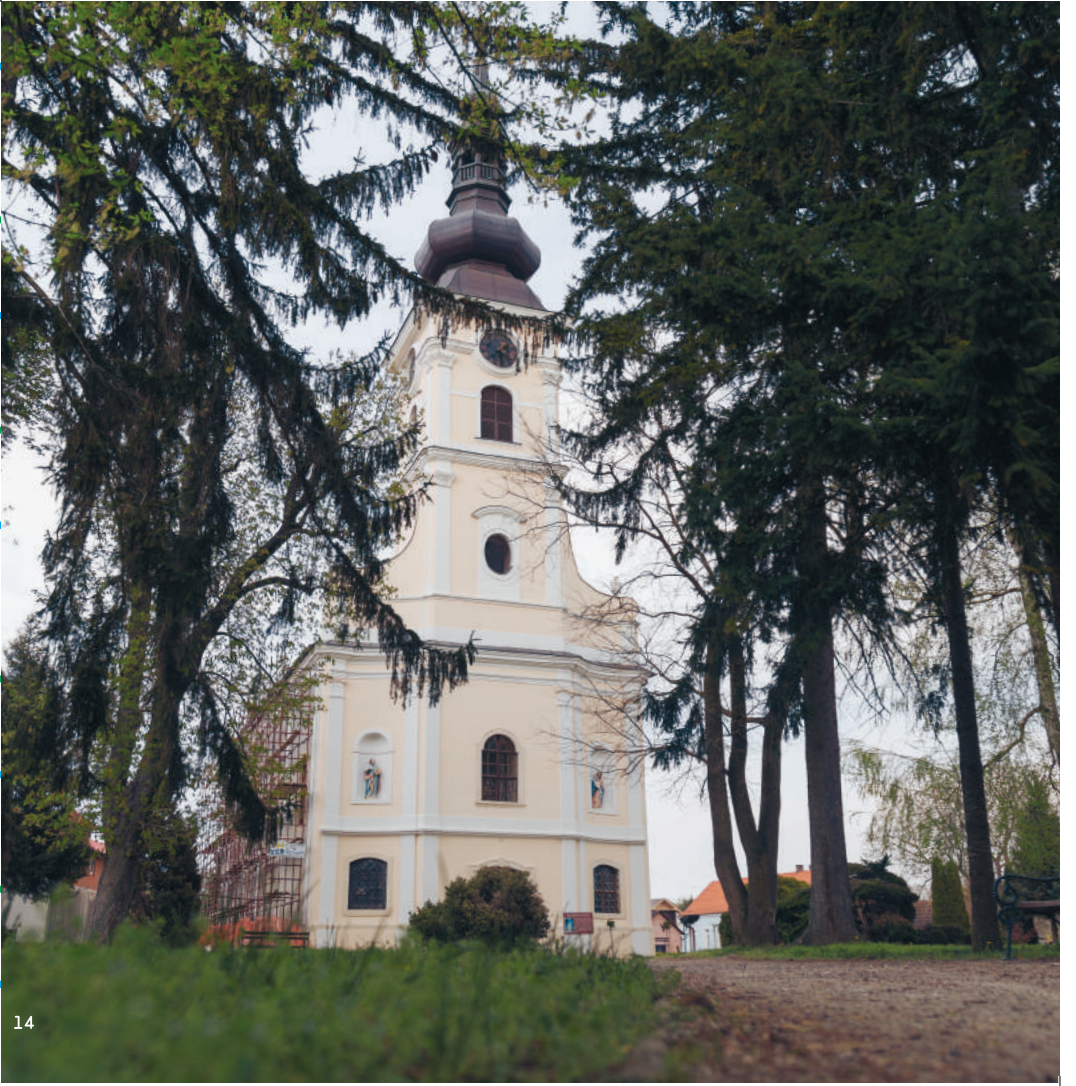
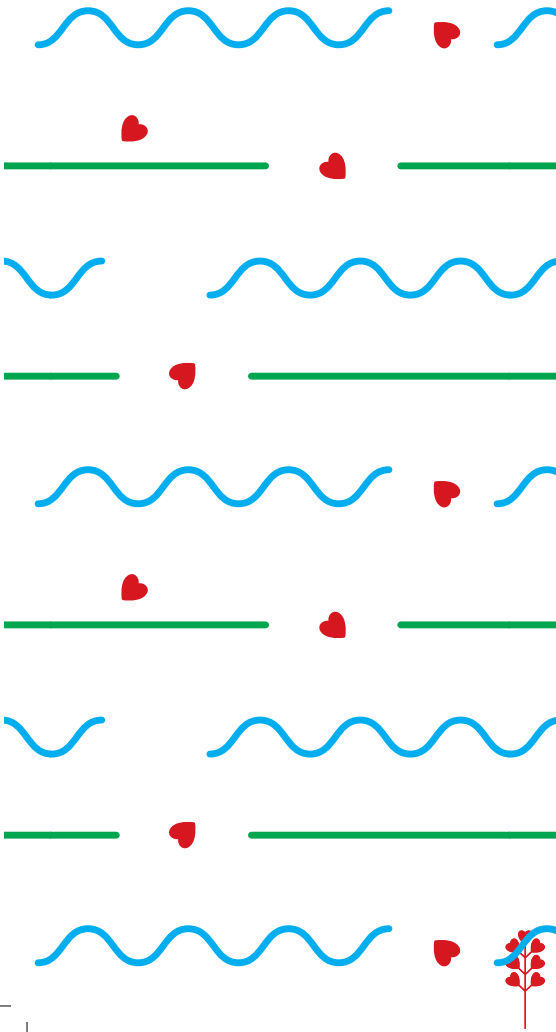
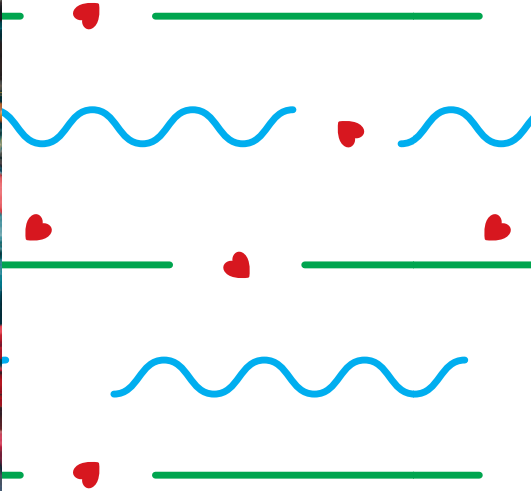
Neiscrpna inspiracija i koljevka hrvatske naivne umjetnosti

Idiličan krajolik uz rijeku Dravu, plodna zemlja i pitomi vrbaki imaju nešto magično u sebi. Ne čudi stoga da su još **1931.** godine iznjedrili naivnu umjetnost u Hlebinama. Za nju je zaslužan akademski slikar **Krsto Hegedušić**, koji je te godine osnovao **grupu Zemlja**, te je s hlebinskim slikarima seljacima utemeljio nadaleko poznatu Hlebinsku slikarsku školu. Danas je **umijeće oslikavanja stakla** zaštićena nematerijalna kulturna baština Republike Hrvatske koja se odlikuje oslikavanjem stakla uljanim bojama posebnom tehnikom. Hlebine, iako male brojem stanovnika čuvane su diljem Europe i svijeta, upravo zahvaljujući brojnim umjetnicima koji do današnjih dana pronose ime Hlebina svijetom. Priroda obližnje Gabajeve Grede privlači zelenom snagom i pomaže svojim

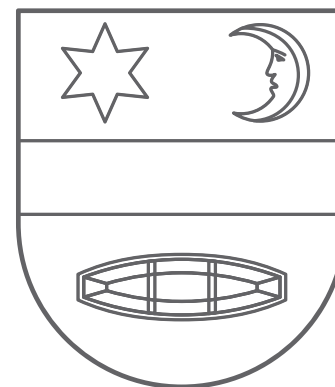

magnetizmom obnoviti energiju potrošenu u ovom opterećenom i ubrzanom svijetu. Okolica otkriva tipičan dravski pejzaž u bajkovitoj oazi za osobe željne uživanja u netaknutoj prirodi. Doživite osjećaj potpunog mira, tišine i dokolice urešene tek pjevom stanovnika podravske zelenih dveri. Prošetajte Hlebinama. Biti ćete iznenađeni posebnom energijom kojom isijava. Svakako prođite **Galerijskom cestom** i obidite brojne galerije kojima Hlebina obiluje i nemojte pritom zaobići **Galeriju Hlebina** i **Obiteljsko gospodarstvo Josipa Generalića s etno kućom Jančinom hižom**. Izgubite se u **hlebinskom kukuruznom labirintu**, upoznajte stare zanate, iskušajte tehniku **slikanja na staklu** u opuštenoj atmosferi na privatnim imanjima.

općina
~ LEGRAD ~

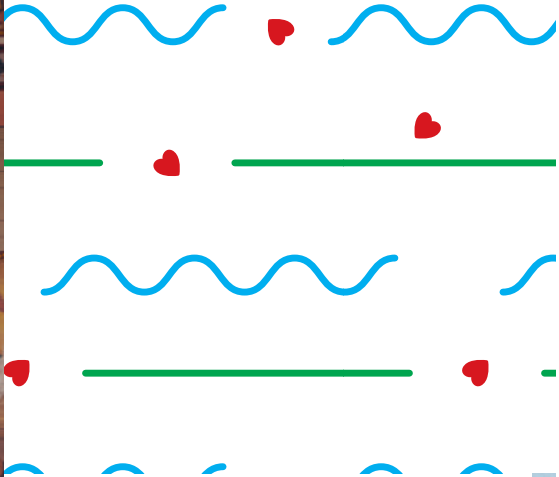
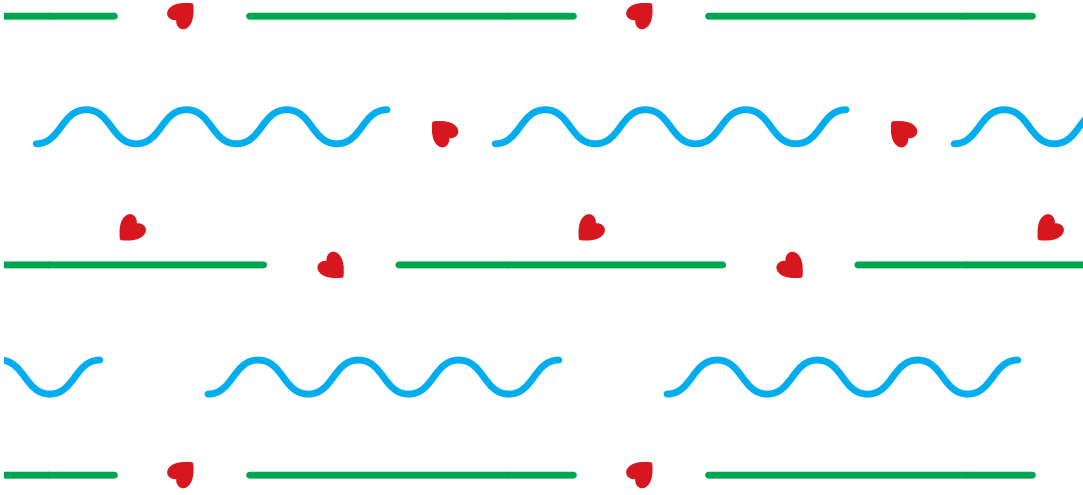
LEGRAD
ANTOLOVEC
KUTNJAK
MALI OTOK
JELNICA PODRAVSKA
VELIKI OTOK
ZABLATJE

Čarobno mjesto susreta mnogih predaja i tajnovite prirode

Život uz obale divljih, čudljivih rijeka vrlo je osebujan, drugačiji, jedinstven. Stoga i ne čudi što ovaj kraj obiluje mnogim neobičnostima koje možete pronaći na svakom koraku. Postoje dokazi da je ovaj kraj nastanjen daleko u prošlost. Pisani nam pak tragovi govore kako se ime Legrad prvi puta spominje **1384.** godine, a mjesto se nalazilo na lijevoj obali Drave. Uslijed dugotrajnih oborina, nabujala rijeka je osnažila i **1710.** godine te probila kraći put kroz meandar koji se nalazio na sjeveru. Tako je Legrad poradi nepredvidive Drave preko noći prešao iz Međimurja u Podravinu! S Mađarske je strane ostala Legradaska gora, koja se nalazi na visini od **206** metara nadmorske visine, kao i vinogradi koje su Legradani posjedovali. Posjetite **baroknu crkvu Presvetog Trojstva** u Legradu,

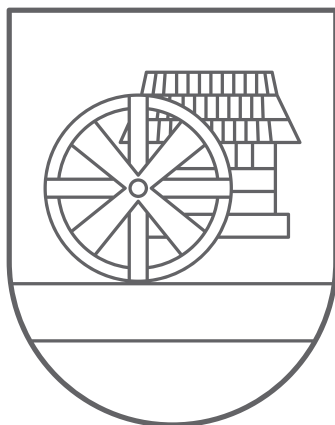
Evangeličku crkvu, Legradsku hižu, lijepu **spomen-zbirku vatrogastva, učće Mure u Dravu,** opustite se na **jezeru Šoderica,** promatrajte ptice u **Posebnom ornitološkom rezervatu Veliki Pažut,** doživite jedinstvenu proslavu blagdana svete Ane **vožnjom brodom** u Mađarsku, napunite dušu, srce i pluća ljepotom prirode i kulturnih spomenika. **Potražite dabra** ili se okušajte u avanturi **potrage za dravskom nemani.** Prenoćite u **Legradanki** i počujte legendu o tom svratištu. Do Legrada možete stići raznim tematskim rutama. Ovdje počinje biciklistička staza – **Drava Route,** a završava **Tour de Mur, ruta Željezne zavjere, Cycle in Network** ruta te na koncu **kulturna ruta Zrinski Sulejman.** Svaka krije zanimljive priče koje vas pozivamo otkriti i istražiti.

općina
~ MOLVE ~

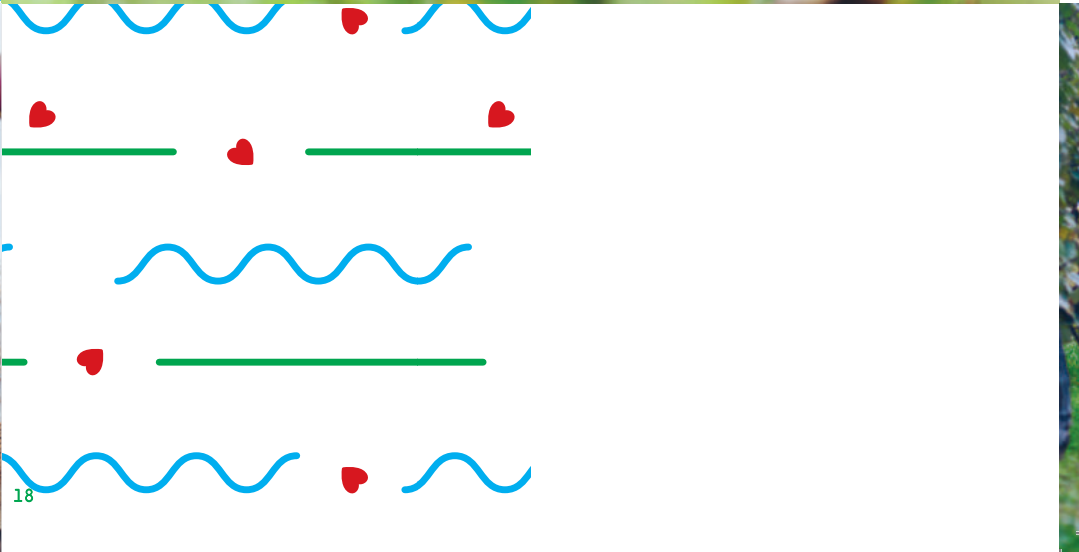
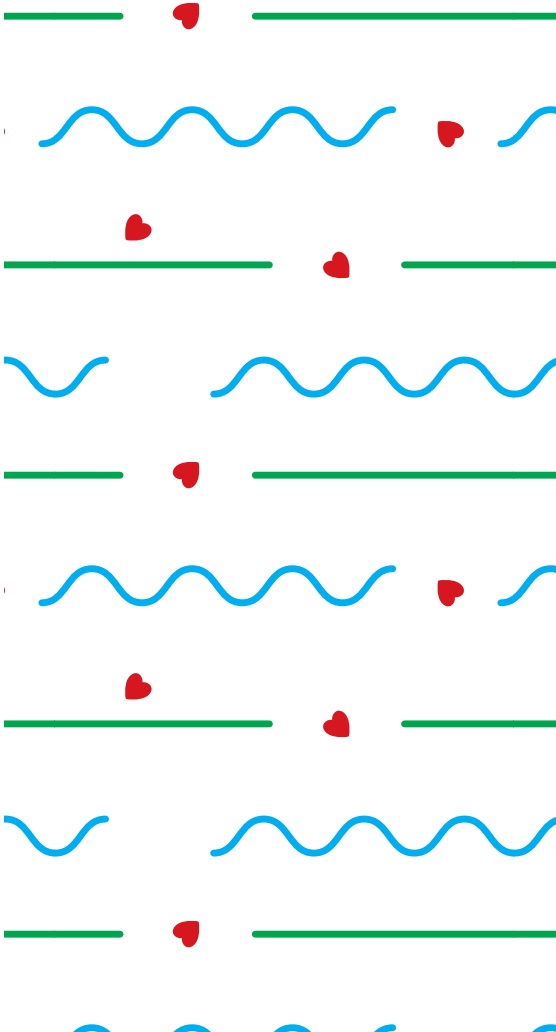

MOLVE
MOLVE GRĘDE
REPAŠ
GORNJA ŠUMA

Mjesto kontemplacije i spoznaje dragocjenosti života

Molve svoje ime duguju brojnim mlinovima koji su na rijeci Dravi neumorno proizvodili brašno i hranili žitelje Podravine. Najveće su **marijansko svetište** sjeverne Hrvatske u koje na blagdan Velike Gospe hodočasti veliko mnoštvo vjernika iz cijele Hrvatske i svijeta. Toga se dana **čudotvorni kip Majke Božje Molvarke**, u velikoj procesiji iz kapele donosi u župnu **crkvu Uznesenja Blažene Djevice Marije u nebo**, gdje se održava koncelebrirana sveta misa. Mnogi vjernici koriste prigodu za sakrament svete ispovijedi i molitvu tražeći utjehu i zagovor Majke Božje Molvarske. Župa Molve je do danas iznjedrila 14 časnih sestara i 17 svećenika, a u crkvi se nalazi **kip svete Filomene**, zaštitnice mladih i jedini je kip ove svetice u Hrvatskoj. Godine **1974.** pronađeno je nalazište zemnog plina, jedno od najvažnijih u Hrvatskoj. Molve pored navedenog, jedno od središta hrvatskoga naivnog slikarstva s **galerijom** osnovanom 1994 koja se nalazi u središtu općine. Danas se bogata kulturna baština općine njeguje i čuva u brojnim udrugama i društvima, kao i privatnim zbirkama. Okolicu краси očuvana priroda vrijedna posjeta, poput **jezera Čingi lingi** okruženog šumarcima u kojem obitavaju razne ptice i divljač. Tu je i **šuma Repaš**, nadaleko je poznata po svojim stablima hrasta. Među najstarijim primjercima hrasta u Podravini smatraju se četiri stabla hrasta lužnjaka koja rastu u malom parku koji okružuje zgradu šumarije Repaš koji su zaštićeni u kategoriji Spomenika prirode.

NOVIGRAD PODRAVSKI
BOROV LJANI
DELOVI
JAVOROVAC
PLAVJINAC
SRDINAC
VLAJSLAV

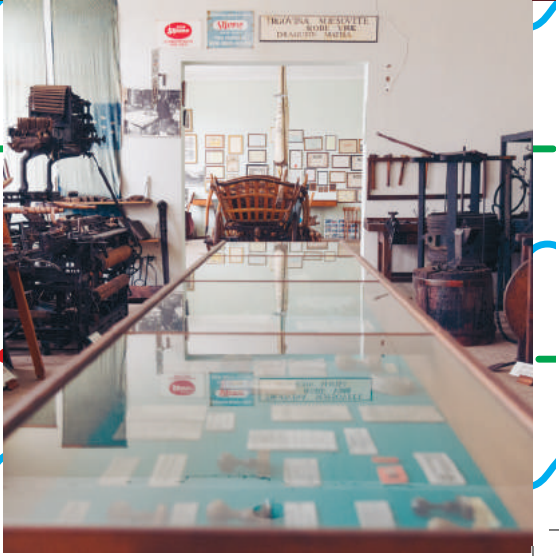
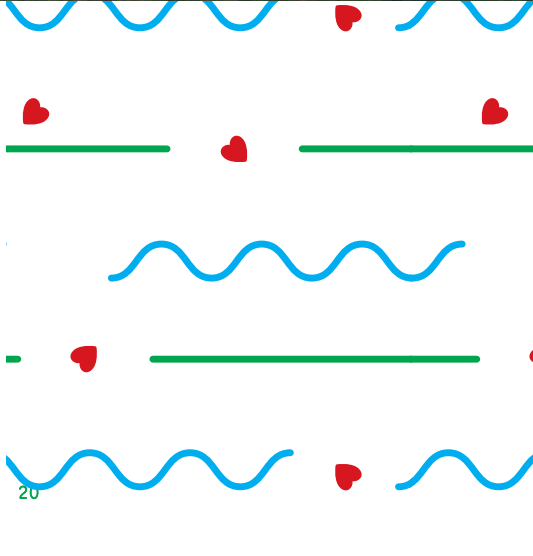
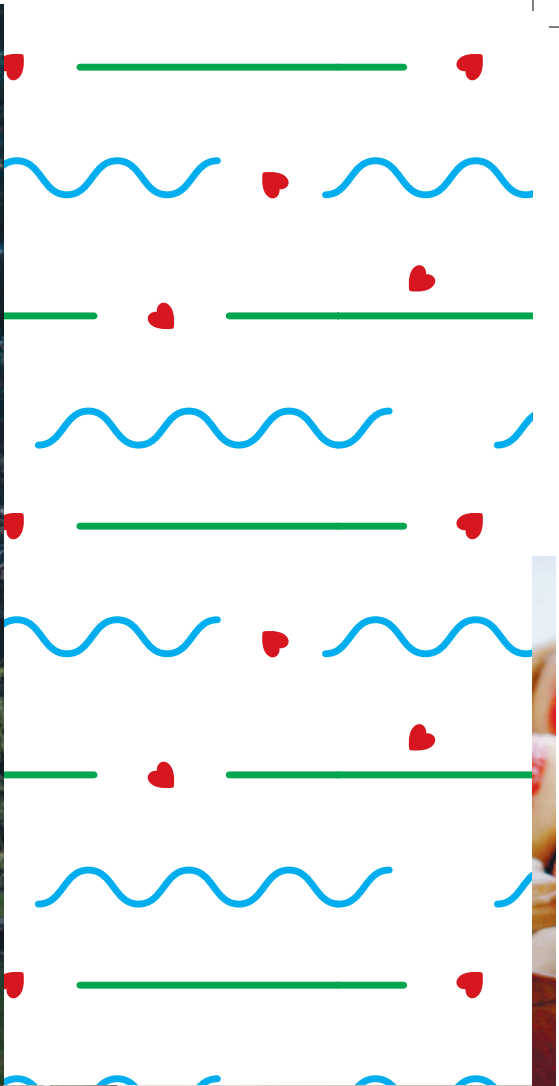
Obilje ljupkosti etno blaga i rodnih vinograda

općina
~ NOVIGRAD PODRAVSKI ~

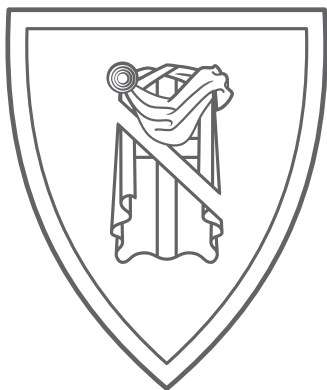

Novigrad Podravski se smjestio uz Podravsku magistralu i tok rječice **Komarnice**. Jedno je od najstarijih naselja ovog dijela Podravine i središte Općine. Na području današnjeg Novigrada Podravskog, spominje se selo Komarnica već **1201.** godine u povelji kralja **Emerika Arpadovića**. Kako bi se stanovnici Komarnice zaštitili od provale od razbojnika, krajiška uprava podigla je tvrđu, u koju je smjestila vojničku posadu poznatu pod imenom haramije. Narod je nadjenuo tvrđi ime Novigrad. Kasnije je zbog velikog značaja tvrđe i mjesto preuzelo to ime. No ime Komarnica ostalo je kao uspomena jer je potok koji teče kroz Novigrad zadržao ime. Na prostoru današnjega mjesta pronađeni su **arheološki nalazi** iz prapovijesti i antike, a okolicu krasi brojni **vinogradi**. Svakako posjetite **etnografske zbirke** čuvaju sjećanje na dio povijesti ovog kraja. Novigrad Podravski je poznat po pjesniku **Januru Pannoniuru** (Ivanu Česmičkom), glumcu **Martinu Sagneru**, i umjetniku **Zvonimiru Lončariću** koji je u čuvenom očevom **žtaglju** stvarao svoja neobična vesela djela. U Novigradu Podravskom živ je društveni život utjecajem brojnih društava od kojih se ističe Kulturno umjetničko društvo **Ivan Vitez Trnski** i Likovna sekcija **Likresa**. Svoj boravak zaokružite posjetom rodnim **novigradskim vinogradima** gdje će vas domaćini uvjeriti kako škrtošć žitelja Novigrada Podravskog o kojima postoje predaje, tek puki vic i neslana šala.

općina
~ VIRJE ~

VIRJE
DONJE ZDJELICE
HAMPOVICA
MIHOLJANEC
RAKITNICA
ŠEMOVCI

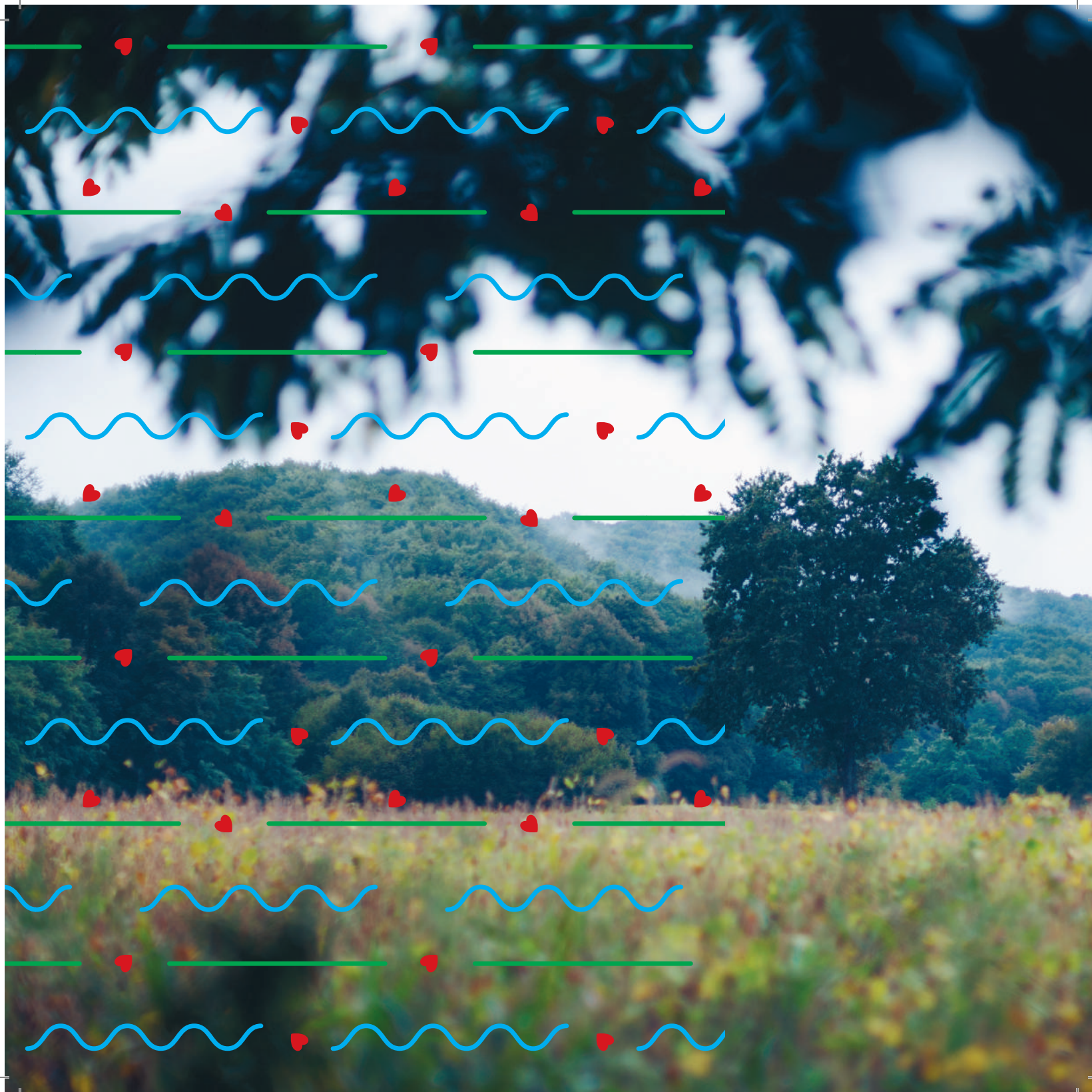

Nekoć najveće, danas najsladše selo u Hrvatskoj

Tamo gdje obronci Bilogore lagano uranjaju u plodne podravske ravnice, smjestila se Općina Virje. Čine ju naselja Donje Zdjelice, Hampovica, Miholjanec, Rakitnica, Šemovci i Virje. Okružena šumom, rodnim oranicama i opojnim cvjetnim livadama, pravo je vrelo inspiracije i mira. Virje, kakvo danas poznajemo oblikovala je dinamična povijest i rano naseljavanje. U doba Rimljana, kao postaja **Lentulir**, a u srednjem vijeku kao posjed **Prodavić**. Današnji naziv datira tek od **1626.** godine. Naziv duguje rukavcima rijeke Drave i virovima koje je stvarala zajedno s vodama Komatnice i **Zdelje**.

Pronađite osvježenje na **Fratrovcu**, izvoru svježe vode. Šetnjom *vinskom stazom* otkrijte ono najvrijednije što Podravina ima - mjesta na kojima se može pobjeći od buke i vreve svakodnevice, mjesta čarobne ljepote i ljupkih **tradicijrkih klijeti**. Navratite kod vrsnih vinara i uživajte u okusu **prvorazrednih vina**. Svakako posjetite **Zavičajni muzej Virje** i **Narodnu knjižnicu** koji se nalaze u **Krasotici**, zgradi nekadašnje pučke škole. Kročite *stopama* **Svetog Martina**, posjetite **Galeriju** i **memorijalnu zbirku Joripa Turkovića**, okušajte se u izradi **tradicijrskog tkanja**, posjetite **Galeriju osnovne škole profesora Franje Viktora Žignjara** i **Galeriju Tišjar**, sudjelujte u manifestacijama koje Virje nudi, posebno povodom **Martinjrkih dana** ili se osladite **Virovskom mazanicom** i drugim slasticama na Međunarodnom festivalu malih izvornih kolača - **Prkačijadi**, uživajući pritom u nastupu virovskih društava i udruga, koji svoje naslijeđe i rad prezentiraju kroz pjesmu i ples, a diče se osebujućom nošnjom i baštinom.

Kultura ²⁴
Odmor za
dušu i tijelo ³⁰
Informacije ³³
Karta područja ³⁶

Kultura

Naivna umjetnost

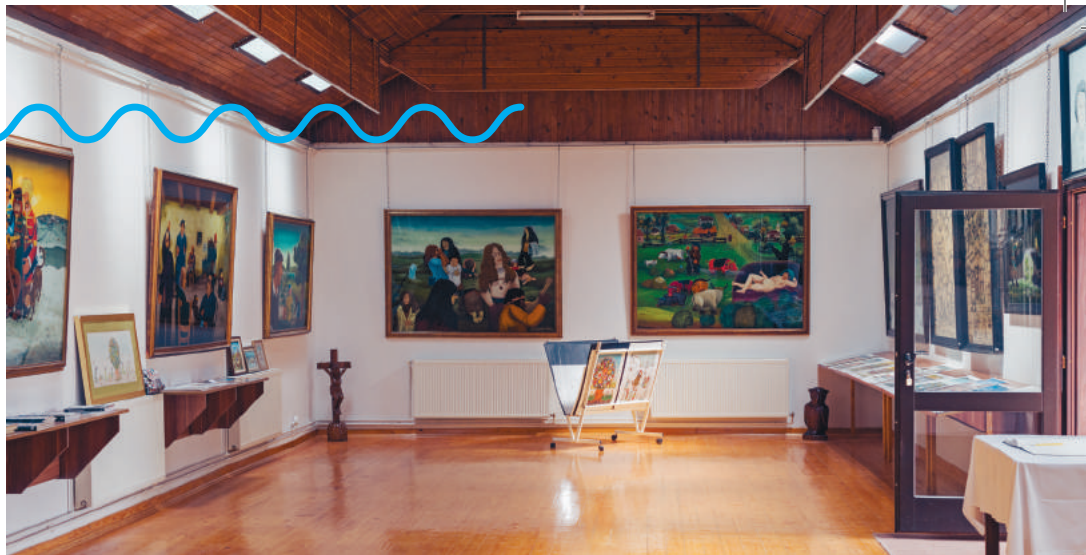

Naivna umjetnost razvija se početkom 20. stoljeća pod okriljem hrvatske moderne umjetnosti. U to vrijeme u Zagrebu se formira **grupa Zemlja** koja se zalaže za život u skladu sa trenutnim vremenom i stvaranjem u njegovu duhu te smatra da svi društveni slojevi mogu promijeniti svoj socijalni status direktnim angažmanom. Član *Zemlje*, **Krsto Hegedušić** često ljetuje u Hlebinama gdje upoznaje talentirane mladiće **Ivana Generalića** i **Franju Mraza** koje upućuje na slikanje onog što ih okružuje: života sela i njegove svakodnevice i običaja. U povremenim susretima otkriva im tajne zanata i likovnih tehnika: od crteža i akvarela do slikanja uljem na platnu i na staklu. Slikanje na staklu zaintrigiralo je Krstu Hegedušića tijekom boravka u Parizu i podsjetilo ga na glaže (prikaze religiozne tematike) anonimnih autora kasnobaroknog

razdoblja podravske krajeva. Slikanje uljem na staklu postat će svojevrsni zaštitni znak autora **Hlebinske škole**. Ivan Generalić i Franjo Mraz s **Mirkom Viriurrom** čine 1. generaciju *Hlebinske škole*, a karakterizira ih vertističko bilježenje tadašnjeg života u patrijarhalnoj i primitivnoj seoskoj sredini. Njihov rad ubrzo biva prepoznat i priznat pa se već tijekom 1940-ih i 1950-ih godina formira 2. generacija autora koji "uče" od Krste Hegedušića, ali i Ivana Generalića. Vrijeme je to kad Ivan Generalić doživljava svjetski uspjeh, a na njega savjetodavno djeluje **Mića Bažičević** koji ga upućuje prema iracionalnom, snovitom i simboličkom likovnom izrazu. Njegove realistične tendencije nastavlja i u psihološkoj karakterizaciji razvija **Dragan Gaži**. **Franjo Filipović** otkrit će smisao za stilizirano, karikirano i groteskno što će do

krajnjih granica, ekspresivnom figuracijom dovesti **Martin Mehkek**, dok će **Ivan Večenaj - Tišlarov** u naivu uvesti religiozne motive smještene unutar podravskih krajolika. Jedini danas živući predstavnik te generacije, **Mijo Kovačić**, "specijalizira" se za atmosferične i romantizirane scene vezane uz mističnost prirode i života. Šezdesetih godina stasa treća generacija koja stasa na temeljima **Ivana Generalića** i autora 2. generacije. **Franjo Vujčec** će nastaviti snažnim izobličenjima izražavati antiljepotu i time nadrastiti ustaljene okvire *Hlebinske škole*. U ovoj generaciji stasa vjerojatno najpoznatiji crtač u naivi – **Ivan Lacković - Croata** koji, kao i nekolicina autora ove i sljedećih generacija, više ne živi na selu pa djela stvara prema (idiličnim) sjećanjima na minulo djetinjstvo. Stoga ne čudi da njegove pejzaže odlikuje mir, harmonija i romantizam. Naivnu umjetnost čine i kiparska ostvarenja,

uglavnom rezbarena u drvetu, a među značajnim imenima izdvajaju se: **Martin Hegedušić**, **Mato Generalić**, **Bara Mustafa**, **Dragica Belković**, **Mijo Kuzman**, **Krešimir Trumbetaš** itd. Umjetnička djela svih navedenih i mnogih drugih autor(ic)a, pa i današnjih nastavljača tradicije, mogu se vidjeti u stalnom postavu **Galerije naivne umjetnosti u Hlebinama** kao i brojnim privatnim galerijama i ateljeima.

Povijest i arheologija

Ovaj prostor oduvijek je bio pogodan za naseljavanje zbog svojih prirodno-geografskih pogodnosti, a među kojima je za podizanje naselja kroz povijest najvažnije bilo plodno tlo i izvor pitke vode. Upravo je blizina bogatih pritoka **rijeka Drave** značajno utjecala na naseljavanje, a često su odabirani blago povišeni ocjediti položaji. Tako je danas poznato više stotina arheoloških lokaliteta koji datiraju od mlađeg kamenog doba pa sve do kasnoga srednjega vijeka koje je u osnovi tipološki moguće odijeliti na utvrđenja i naselja te crkve i groblja. Tek je dvadesetak lokaliteta podvrgnuto arheološkim iskopavanjima prilikom kojih su prikupljeni brojni predmeti različitih arheoloških zajednica, a najvećim se dijelom čuvaju u **Muzeju grada Koprivnice** i **Arheološkoj zbirci obitelji Zvijerac** u Torčecu.

U Virju je nekad bilo sjedište vlastelinstva **Prodaviz** od čijeg je utvrđenja danas vrlo malo ostalo, ali su zato iskopavanja uz **crkvu sv. Martina** potvrdila njen visoki značaj tijekom kasnoga srednjega vijeka. Sjeverno od Virja, prema Molvama, na položajima **Volarrki breg** i **Sužine** u višegodišnjim iskopavanjima Instituta za arheologiju evidentirano je ranosrednjovjekovno metalurško središte za taljenje i obradu željeza. Slični lokaliteti postoje i u Hlebinama, među kojima su tek započela iskopavanja na položaju **Velike Hlebine**, dok je **crkva s grobljem na Svetinjkom bregu** podvrgnuta preventivnoj zaštiti. U Novigradu Podravskom istražene su **antičke terme** u blizini kojih je prolazila magistralna cesta **Poetovio - Murra**, a posebno se važnim pokazao sklop lokaliteta na položajima **Grede u Delovima**.

Prekodravlje je jedna posebna arheološka priča, dio koje je i danas visoko očuvana srednjovjekovna **utvrda Pepelara**, a među 100 najvažnijih lokaliteta u Hrvatskoj svoje je mjesto pronašla rimskodobna **nekropola Gradina u Novačkoj**. Jedinствен kontinuitet srednjovjekovnog naseljavanja potvrdila su iskopavanja u Torčecu u posljednjih 15 godina gdje su naselja pratila nepredvidiv tok potoka Gliboki. Za Legrad je vjerojatno

najvažnija **utvrda Novi Zrin** iz 17. stoljeća, ali i starija srednjovjekovna utvrda na prostoru današnjeg mjesta. Posebno bogata mjesta sa raznovrsnim arheološkim materijalom iz svih povijesnih razdoblja su pak šljunčare uz rijeku Dravu (Šoderica, Jegeniš, Prosenice).

Samo manji broj arheoloških lokaliteta danas se lako prepoznaje u prostoru, dok su položaji najvećeg broja poznati samo struci. Razlog tome zapravo leži u organskom materijalu korišten u gradnji koji lako propada, a zidani su objekti često bili razgrađivani i korišteni kao novi građevni materijal. Ističe se prezentirana **srednjovjekovna crkva u Virju**, a saznanja i predmeti prikupljeni arheološkim iskopavanjima ostaju trajna svjedočanstva o nekadašnjem životu na prostoru Središnje Podravine.

Etnografsko blago i rukotvorje

Etnografsko blago središnje Podravine dio je cjelokupnog života i kulture Podravine. Predstavljanje ove teme poticaj je da se **vandrovanjem** po selima središnje Podravine otvore vrata k upoznavanju bogatog i raznolikog etnografskog blaga.

Podravina je oduvijek u Hrvatskoj prepoznata kao regija u kojoj se ukusno i dobro jede. Tu je razvijeno poljodjelstvo uz uzgoj kukuruza, lana, krupne stoke, a posebno se ističe i vinogradarstvo kontinentalnog tipa s **kletima** koje su mjesto društvenog okupljanja i vinogradarskih običaja. Obilježje podravske kuhinje su proizvodi od kravljeg mlijeka, mesna jela i jela od tijesta, upotreba zaprške **ajnprema** u pripremi juha i variva, jela s **prorenom, ječmenom i hajdinskom** kašom, upotreba svinjske masti, **kožičnog** ulja za salate i vrhnja kao začina slatkim i slanim jelima. Kao jela koja bi stanovnici srednje Podravine ponudili gostu etnolozi su zabilježili **pelune** ili **languše, požirake, hlebinsku juhu, pogaču z orehima, rezance** s vrnjem i makom, **dravsku ribu** v kuruznoj meli, **zlevanke, mazanice, digance, proste pogače** kao i **štrukle** (s friškim zeljem, tikvom i makom, trešnjama, višnjama i kašnjake).

Podravci su marljivi i radišni ljudi koji su sve što im je potrebno za život proizveli

sami. Muškarci su bili vrlo vješti u oblikovanju drveta te izrađivali alate, strojeve i namještaj, rezbarili preslice, bačvice i drugo, dok su žene izrađivale odjevne predmete i ručne radove poput **vilana, vanjkućnica, obrisača** stolnjaka itd. koji su se ističu bogatstvom i raznolikošću tehnika tkanja i veza. Njihova naselja i okućnice ukazuju na oblike tradicijskog graditeljstva i stanovanja. Živjeli

su u obiteljskim zajednicama – **zadrugama**. Središte društvenog života bila je podravska **hiža**, gdje se odvija život obitelji, dogovor o poslovima i dužnostima, ali i običaji vezani uz rođenje, vjenčanje i blagdane. Način života i odijevanja pokazuje povezanost i razmjenu kulturnih utjecaja sela i grada. Narodno ruho poput hlača, muške i ženske košulje, suknje bilo je izrađeno od domaćeg platna, dok su prsluke, haljetke, surke, šešire i obuću (cipele, čizme) izrađivali gradski obrtnici i prodavali ih na sajmovima. Etnografsko blago Podravine čine i **podravske piranice** te slike na staklu – **glaze** koje su Podravci kupovali od putujućih majstora iz alpskih krajeva i njima ukrašavali zidove kuća.

Uz njegovanje tradicijske kulture i načina života Podravine koji su oblikovali različiti utjecaji posebice srednjoeuropski, Podravci su prihvaćali i moderni način života koji je olakšavao način privređivanja, osiguravao veći urod i bolji životni

standard. U tom kraju postoji svijest o važnosti očuvanja vlastite kulturne baštine pa ima mnogo entuzijasta, ljubitelja baštine koji ju predstavljaju na različitim kulturnim i turističkim manifestacijama, a među njima i sakupljača vrlo vrijednih etnografskih predmeta koje čuvaju u etnografskim, memorijalnim i zavičajnim zbirkama te etno kućama.

Tradicijsko graditeljstvo

“Arhitektura bez arhitekta”, odnosno tradicijsko graditeljstvo oblikovalo se pod utjecajem prirodno -geografskih čimbenika koji su utjecali na oblikovanje tipa seoskih naselja i upotrebu prirodnih materijala drva, zemlje, slame i trske u izgradnji kuća i okućnica. Promatrajući tradicijsko graditeljstvo iz perspektive suvremenog pogleda na život može se govoriti o suživotu čovjeka s prirodom, ekološkom načinu gradnje kuća kao i prilagođenosti tradicijskog graditeljstva prirodnoj sredini, ali i životnim potrebama ljudi.

Na sjeverozapadu Hrvatske, uz rijeku Dravu, u panonskoj ravnici uz cestu nastala su podravska naselja. Po strukturi to su uglavnom nizinska, ulična, seoska naselja sa širokim, prostranim ulicama poredanim uz glavnu ulicu od koje se odvajaju

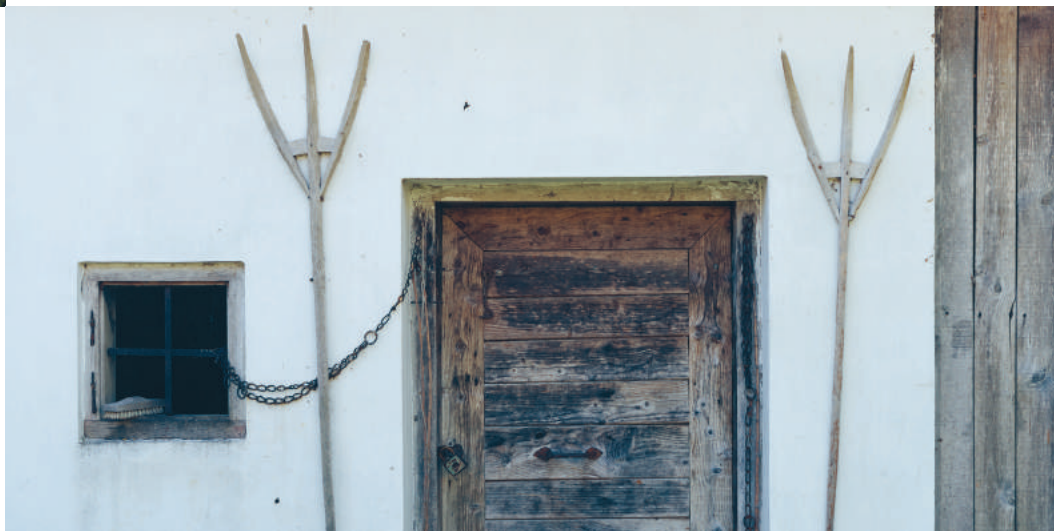
sporedne, dok se u nekim naseljima središte nepravilno širi u obliku trga s ulicama različitih smjerova i duljina. Stare podravske tradicijske **hiže jedinke**, kuće nanizane jedna do druge uz cestu, svojim najužim zabatnim dijelom okrenute prema ulici. Te kuće prizemnice građene su od drvenih greda na uglovima spojenih na prepust/ **hrvatski vogel** te pletera omazanog blatom. Pročelja kuća omazana su vapnom, a krov poluskošenog zabata prekriven

zadružne obitelji, s dva prozora **obloka** na zabatnom dijelu okrenute na cestu. Uz cestu je smještena najveća prostorija **prva iža**. U toj prostoriji odvijao se društveni život obitelji, a njezinim središtem dominirala je velika drvena greda **tram** na kojoj su urezani godina izgradnje te inicijali vlasnika kuće. Središnja prostorija je kuhinja **kunja**, a zadnja manja prostorija je **ižica, komora**. U prostorije se ulazilo kroz otvoreni natkriveni hodnik **ganjek**, dok su u Drnju, Botovu i Legradu sve prostorije međusobno povezane **ganjkom** uzduž ulične i dvorišne

gospodarskih zgrada posebno se ističu **ambari** za žito. Fasade trokutastog zabata **jedinke** zidanice ukrašene su reljefnim ukrasima.

Na obroncima Bilogore nalaze se **gorice s kletima** koji su neizostavan dio života Podravaca. Većina **kleti** su dvoprostorne prizemnice s malim prozorima prekrivene slamnatim krovom. Nalaze se uz put jedna kraj druge, dok se niz padine spuštaju **gorice**.

je slamom. Prostor između kuće i ceste pokriven je zelenom travom, a na nekim starim fotografija vidi se blatnjava cesta s mlakama u kojima se obično nalaze guske. Te kuće gradili su anonimni podravski graditelji na temelju iskustva i znanja prijašnjih generacija koje su prenosilo usmenim putem, u potpunosti prilagođene krajoliku i životnim potrebama stanovništva. Najčešće su to bile troprostorne kuće prekrivene slamnatim krovom, prilagođene životu

strane kuće. Iza kuće u nizu se nastavljaju gospodarske zgrade; svinjac, kokošinjac, šupa i na kraju štagalj sa sjenikom. Preko puta kuće su **ambar** i **kukuruznjak koř**, dok se u nekim selima poput Torčeca **kořevi** nalaze uz cestu.

Krajem 19. stoljeća u gradnji kuća se sve više upotrebljava cigla, pa se grade zidanice **jedinke** prekrivene slamnatim krovom ili crijepom. Pojedini dijelovi kuća bogato su ukrašeni rezbarenjem drvenih dijelova ograde ili zabata stare podravske **hiže**, a od

Odmor za dušu i tijelo

Vjerski turizam

Duhovnost i religija oduvijek su bili važni u životu čovjeka. Hodočasnici su u dalekoj prošlosti posjećivali kilometrima udaljene destinacije, kako bi posjetili neko od njima svetih mjesta i zamolili svoje zaštitnike za zaštitu, pomoć, utjehu ili zagovor. Kao jedan od najstarijih oblika turizma, putovanja motivirana vjerom i danas su prisutna. Na području turističke zajednice područja "Središnja Podravina" postoje vrijedni sakralni objekti i svetišta kao primjerci kulturno - povijesne baštine uz koje se vežu zanimljive predaje i legende. Hodočastite na blagdan Velike Gospe u crkvu **Uznesenja Blažene Djevice Marije u nebo** i **kapelicu Majke Božje Molvarke** u Molvama, kročite **stopama Svetog Martina** i posjetite crkvu njemu posvećenu u Virju, posjetite Hlebine i u župnoj **crkvi Svete Katarine** počujte priču o Strugi ili hodočastite u Drnje u **crkvu rođenja blažene Djevice Marije**. Otkrijte gdje se u svijetu osim u Novigradu Podravskom još nalazi **crkva Rastanka Svetih Apostola** i po čemu je posebna

grobljarska kapelica Svete Klare.

Potražite gdje se nalazi **podravrka katedrala** ili upoznajte **protestantsku župnu zajednicu** u Legradu. Saznajte sve o **crkvi Sveta tri kralja** u Goli i počujte predaju o **Svetoj Elizabeti Ugarskoj** i **Pepelari**.

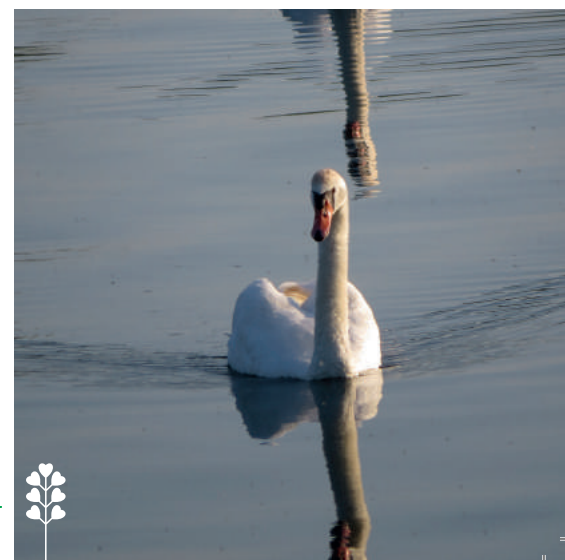
Odmor i rekreacija u okruženju prirodnih ljepota

Središnju Podravinu odlikuju velika prostranstva prirodnih ljepota koje je teško opisati riječima. Prirode koja oduzima dah i koja na trenutke djeluje pomalo nestvarno. Razlog tome je slaba naseljenost prostora, očuvanost prirode i čudljivost rijeke Drave koja je umnogome oblikovala izgled ovih prostora. Drava kao posljednja očuvana nizinska rijeka urešena **sprudovima, mrtvicama, rukavcima i poplavnim šumama** u svom toku kroz Podravinu je

najljepša. Odlikuje ju velika **biološka raznolikost**, stoga oni koji su plovili njenim vodama s pravom razumiju zbog čega je uspoređuju s velikom Amazonom. Velik dio područja središnje Podravine spada pod **Regionalni park Mura Drava**, koji je prvi takav park u Hrvatskoj. Unutar parka nalazi se **posebni ornitološki rezervat Veliki Pažut** nedaleko Legrada, na samom ušću Mure u Dravu. Dom je mnogim vrstama biljnog i životinjskog svijeta. Nemojte se iznenaditi sretnete li glodavca dabra koji je reintrodukcijom u okviru projekta "Dabar u Hrvatskoj" iznova unesen na područje Velikog Pažuta. Zaželite li se jedinstvene avanture tu je **lov na dravke nemani** i **plovidba Dravom** za turističke grupe od Legrada do Molvi. Poželite li osamu i mjesto nadahnuća i estetike tada vam je poći u **Čambinu, značajni krajobraz** koja se nalazi na lijevoj obali Drave kod Ždale. Raznolikost flore i faune daju tom području bajkovitu notu uz niz specifičnosti, raznolikosti i lokaliteta. Mjesto je nadahnuća i estetike. Istinski raj za one koji ljube prirodu i traže osamu. **Šumarija Repaš** ima rijetko lijep ures - **park hrasta lužnjaka, spomenik prirode** koji okružuje

glavnu zgradu. Stabla, visine od oko 28 metara, smatraju se najstarijim primjercima hrasta lužnjaka ne samo u Podravini nego i mnogo šire. Ističu se izuzetnim izgledom i ljepotom što im daje posebnu, rareritnu estetsku, znanstvenu i kulturno-povijesnu vrijednost. Volite li grliti stabla, dođite u Repaš i osjetite snagu 370 godina starih primjeraka. Vratite li se zatim u Golu, svakako skrenite s puta i potražite **jezero Ješkovo**. Nastalo od starog dravskog rukavca,

krasi ga osobita ljepota i poseban mir, toliko potreban u današnjem svijetu. Ješkovo je mjesto na kojem se čovjek može tako lijepo stopiti s prirodom, a opet imati aktivnosti koje voli i koja hrani dušu. Ovdje se nalazi prostor udruge **Motacilla Alba**, nazvane po simpatičnoj ptičici poznatijoj kao **Bijela pastirica**. Udruga organizira kiparske i likovne kolonije i kreativne radionice po želji. Nakon

što se nauživite stvaranja, iskoristite lijepo vrijeme i prošetajte okolicom. Pronađite *Park znamenitih Podravaca* i fotografirajte se pokraj najduže drvene skulpture na svijetu. Zaželite li se društva, tada je jezero Šoderica idealno odredište za vas. Omiljeno izletišta stanovnika Podravine i šire, tijekom ljetnih mjeseci obiluje događajima poput **RockLive Festivala**, **Partyloop Open Aira**, **Beer Throne Challengea**, moto susreta, koncerata, kazališnih predstava i osebujnog **Country vikenda** kada Šodericom vladaju kauboji i indijanci, a čitav se prostor pretvori u pravi raj za ljubitelje Divljeg zapada. Poželite li dašak egzotične divljine, nije vam potrebno putovati dalje od Podravine!

Cikloturizam u Središnjoj Podravini

Dravska ruta najstarija je i najpoznatija biciklistička staza koja, kako joj samo ime govori, prati tok rijeke Drave kroz živopisna naselja i brojne šumske, poljske i dijelom asfaltirane puteve. Proteže se od ušća Mure u Dravu kraj Legrada pa sve do Križnice kod Pitomače. Kroz Središnju Podravinu prolazi i **ruta EuroVelo** ili **ruta Željezne zavjere**, a osim ovih "velikih" postoje i one manje, lokalne, koje otkrivaju ljupkost arhitekture u prirodnom okruženju. Ljubitelji bicikliranja ovdje imaju i mogućnost smještaja u *Bike & Bed House* u Repašu.

Informacije

Gdje se okrijepiti?

VINOGRADARSTVO BENKEK

Ljudevita Gaja 23, 48326 Virje
email: vinogradarstvo.benkek@kc.t-com.hr
T: 048 280 091, 098 826 614

VINARIJA CIK

Trnovac 49, 48326 Virje
email: petar.cik@kc.t-com.hr
T: 048 897 689, 098 249 477

VINARIJA SAVIĆ

Kostanjic 82, 48326 Virje
email: vesna.slamic.savic@gmail.com
M: 091 505 3814

BISTRO RIBIČKA HIŽA

F. V. Šignjara 19
Miholjanec, Virje
T: 048 891 400

RESTORAN BELO VIRJE

Novigradska 20, Virje
T: 048 897 361

PANJION LEGRADANKA

Trg Sv. Trojstva 53,
Legrad, 48316 Đelekovec
T: 048 835 032

PIZZERIA KAVALIR

Ulica kralja Zvonimira 18,
48 322 Botovo
T: 048 831 207, 099 306 8686

BISTRO I PIZZERIA PARADIJO

Ulica Ferde Rusana 10, 48326 Virje
T: 048 897 155

Gdje odsjesti?

HOTEL CRNA MICA HAMPOVICA

Šimuna Pandura 2,
48 350 Hampovica, Đurđevac
T: 048 891 020, 098 249 611

LOVAČKI DOM ČAMBINA

Vladimira Nazora 16,
48 327 Ždala, Molve
T: 048 866 144, 048 866 115

BIKE AND BED REPAŠ 88

Repaš 88, 48 327 Repaš, Molve
M: 095 196 6096

SELJAČKO DOMAĆINSTVO "ANA VINCEK"

Miholjanec – Virje, T: 048 891 144

VRUĆ D.O.O.

Paromlinska 6, 48326 Virje
T: 048 897 200, 098 248 527
email: vrsicdoo@gmail.com

RURALNA KUĆA ZA ODMOR IVANČAN

Molve Ledine 35, 48327 Molve
T: 048 892 044, 091 955 4544
email: matej.ivancan93@gmail.com

PANJION LEGRADANKA

Trg Sv. Trojstva 53,
Legrad, 48 316 Đelekovec
T: 048 835 032

KUĆA ZA ODMOR ŠODERICA

Šoderica 120, Šoderica
48 316 Đelekovec
M: 099 319 0200

STUDIO APARTMAN LOVKOVIĆ

Šoderica 35, Šoderica
M: 099 700 5972

Događanja

Matkanje, iza Uskrsa, Delovi

Alpe-Adria srce naive, likovna kolonija,
svibanj, Hlebine

Virovka Prkačijada, Međunarodni
festival izvornih kolača, 11. i 12. svibnja

Dani Ivana Viteza Trnškog, svibanj,
Novigrad Podravski

Sv. Trojstvo, Dan općine Legrad, lipanj

Sv. Antun, Dan općine Gola, 15. lipanj

Blagdan Sv. Ane

godišnje otvaranje malograničnog prijelaza Legrad - Ortilos, srpanj

Festival Raspjevana Podravina

15. srpanj, Novigrad Podravski

Velika Gorpa

Dan općine Molve, 15. kolovoza

Country vikend,

kolovoz, jezero Šoderica

Bartolovo, kolovoz, Novigrad Podravski

Mala Gorpa, Dan općine Drnje, 9. rujna

Ime Marijino

Dan općine Hlebine, 12. rujna

Marija fert, listopad, Molve

Martinjrki dani općine Virje

4. - 12. studenoga

Dani medenjaka

studen, Novigrad Podravski

Aktivnosti

Kukuruzni labirint, tradicionalne igre, prezentacija običaja i starih zanata

Tihomir Želimorski

Ulica bana Josipa Jelačića 139, Hlebine

mail: zvrk33@gmail.com

M: 091 883 5006

U sedlu kroz "Središnju Podravinu"

Kroz Središnju Podravinu prolazi prva konjička turistička staza u Hrvatskoj koja se proteže na oko tri stotine kilometara i povezuje područje Koprivničko - križevačke županije. Poželite li jahanje u sedlu ili vožnju kočijom obratite se konjogojskoj udruzi "Prekodravlje" Ivica Živković, T: 099 509 22 54 Ivan Bobovec, T: 048 833 109

Geocachingom kroz blaga Podravine

Nakon što otkrijete Geocaching, više vam ništa neće biti isto. Geocaching je avanturistička igra u kojoj je cilj pomoću GPS koordinata pronaći skrivene "kutijice s blagom". Ove se kutijice uglavnom vežu uz posebne lokalitete, kulturne, povijesne ili prirodne atrakcije mjesta, a na području Središnje Podravine ima ih na više lokacija. Kako bi ih pronašli, potrebno je posjetiti službenu geocaching stranicu www.geocaching.com ili besplatno skinuti aplikaciju na svoj mobitel. Uživajte u avanturi traženja blaga Podravine!

Lov na dravske nemani i avantura plovidbe rijekom Dravom

Drava dokumentacijski centar

T: 048 222 600, 091 206 0400

email: ddc@ddc.hr

Boravak u prirodi, tečaj keramike, likovne kolonije, kiparke radionice, vožnja Dravom, Art kamp Ješkovo

Art Centar Ješkovo j.d.o.o.

Dragutin Ciglar - Lao

M: 091 207 9555

email: jeskovolao@gmail.com

Što posjetiti?

Zavičajni muzej i Etnografska zbirka Zavičajnog muzeja Virje

Trg Stjepana Radića 1, 48326 Virje

T: 048 621 283, 099 6097 337

Galerija Hlebine

Trg Ivana Generalića 1, 48323 Hlebine

T: 048 836 075

Galerija Joripa Generalića i Etno kuća Janičina hiža Hlebine

Ljudevita Gaja 75, 48323 Hlebine

T: 048 836 430

M: 098 971 3846, 098 951 4596

Galerija Večenaj

Dravska 40, 48331 Gola

T: 048 833 032

Galerija Tišljar

Đure Sudete 12, 48326 Virje

T: 048 621 283

Etno galerija i Memorijalna zbirka Jorip Turković

Mitrovica 38, 48326 Virje

T: 048 897 125, 091 7895 735

Društvo za povjericu i starine Torčec Etnografska zbirka Torčec

Podravska bb, Torčec, 48322 Drnje

M: 098 246 795

Etnografska zbirka i Spomen zbirka DVD Legrad

Trg Presvetog Trojstva, 48317 Legrad
T: 051 835 455

Etno kuća Ivan Večenaj

Petra Preradovića 25, 48331 Gola
T: 048 833 034

Etnografska zbirka obitelji Bukovčan

Virovska ulica 16,
48325 Novigrad Podravski
M: 099 878 9026

Zbirka Zvonimira Lončarića

48325 Novigrad Podravski
M: 099 878 9026

Etnografska zbirka obitelji Kopar

Šemovci, Braće Radića 139
48326 Virje
T: 048 891 330

Etnografska zbirka Marija Vrhoci

Braće Radić 21, 48322 Drnje
T: 048 831 045

Etno zbirka u nartajanju Marica Cenkovičan

Marijanska 50, 48327 Molve
M: 091 140 9972

Narodna knjižnica Virje

Trg Stjepana Radića 1, 48326 Virje
T: 048 897 095

Zanimljivosti

Guiness u Goli

U blizini jezera Ješkovo, nedaleko Gole, na lijepom imanju kipara Dragutina Ciglara nalazi se skulptura štuke. Štuka je izrađena od hrastova drveta na jednoj likovnoj, slikarsko-kiparskoj koloniji i ušla je u Guinnessovu knjigu rekorda kao najveća drvena skulptura na svijetu. Dužina joj je 10,52 metra!

Glaže

Kuće u nekadašnjim domaćinstvima, osobito koncem 19. i početkom 20. stoljeća imale su svoj sveti kut. Njega su najčešće krasile glaže. Glaže su, najčešće svete, slike na staklu koje su izrađivali putujući majstori diljem Europe. Umjetnici su ih mijenjali sa seljacima za njihove poljoprivredne proizvode, a smatraju se pretečom današnjih ulja na staklu u maniri naive koji su proslavili Hlebine i Podravinu.

Srabljivec

Posuda ili bokal koja u vinogradu služi za natanje vina, izrađena od kamena naziva se srahljivcem.

Stara mama i mamica

Unuci su u Virju majčinu mamu zvali "mamica", a očevu mamu "stara mama".

Naiva u virtualnom svijetu

Galerija Hlebine prvi je hrvatski partner Google Cultural Institutea. Riječ je o inicijativi koju je Google pokrenuo 2011. kako bi važni kulturni materijali bili dostupni diljem svijeta virtualnim putem.

Čuderna seoba Legrada

Legrad je zbog probijanja meandera rijeke Drave, doslovce preko noći prešao iz Međimurja u Podravinu. Time je dio Legrada preselio i u susjednu Mađarsku, te su stanovnici Legrada time ostali bez svojih vinograda.

Čak dva čudotvorna kipa

Na području turističke zajednice područja Središnje Podravine nalaze se čak dva čudotvorna kipa o kojima postoje brojni pisani dokazi. To su kip blažene djevice Marije Drnjanske i kip blažene djevice Marije Molvarske.

Gruntovec

Svoju veliku ulogu u legendarnoj dramskoj seriji Gruntovčani imala je Općina Drnje, u kojoj su se snimali brojni kadrovi ove popularne serije. Mnogi su žitelji Drnja sudjelovali u snimanju kao statisti, koji čuvaju sjećanje na brojne doživljene anegdote sa snimanja.

Juveniri

Baka i mama, tradicionalno tkalačko rukotvorje

vl. Ivančica Turković
A: Mitrovica 38., 48 326 Virje
W: <http://bakaimama.turkovic.eu>
T: 048 897 125 M: 091 7895 735

Poklon Dobra ideja

vl. Željka Lukanec
A: Josipa Kucela 8., 48 326 Virje
W: www.poklon-dobra-ideja.com
M: 091 6206 003

LEGRAD

Karta područja TZPSP

DRNJE

GOLA

HEBINE

MOLVE

NOVIGRAD
PODRAVSKI

VIRJE

